

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**Уредба на фалита на физически лица в
Република България – възможности и
перспективи**

27 март 2018 г., Дом на Европа

Проблемът у нас:

- ▶ **4.7 млрд. евро** просрочените заеми
- ▶ **3.4 млрд. евро заеми**, по които **не е плащано над 90 дни**
- ▶ **Над 800 млн. лева необслужвани** потребителски заеми

Status quo:

- ▶ **Всеки трети българин е с кредит**
- ▶ **2,33 млн.** кредитополучатели, от тях
- ▶ **2,22 млн.** български граждани
- ▶ **4,991 млн.** изтеглени кредити
- ▶ **Над 600 000 лоши или необслужвани кредити**

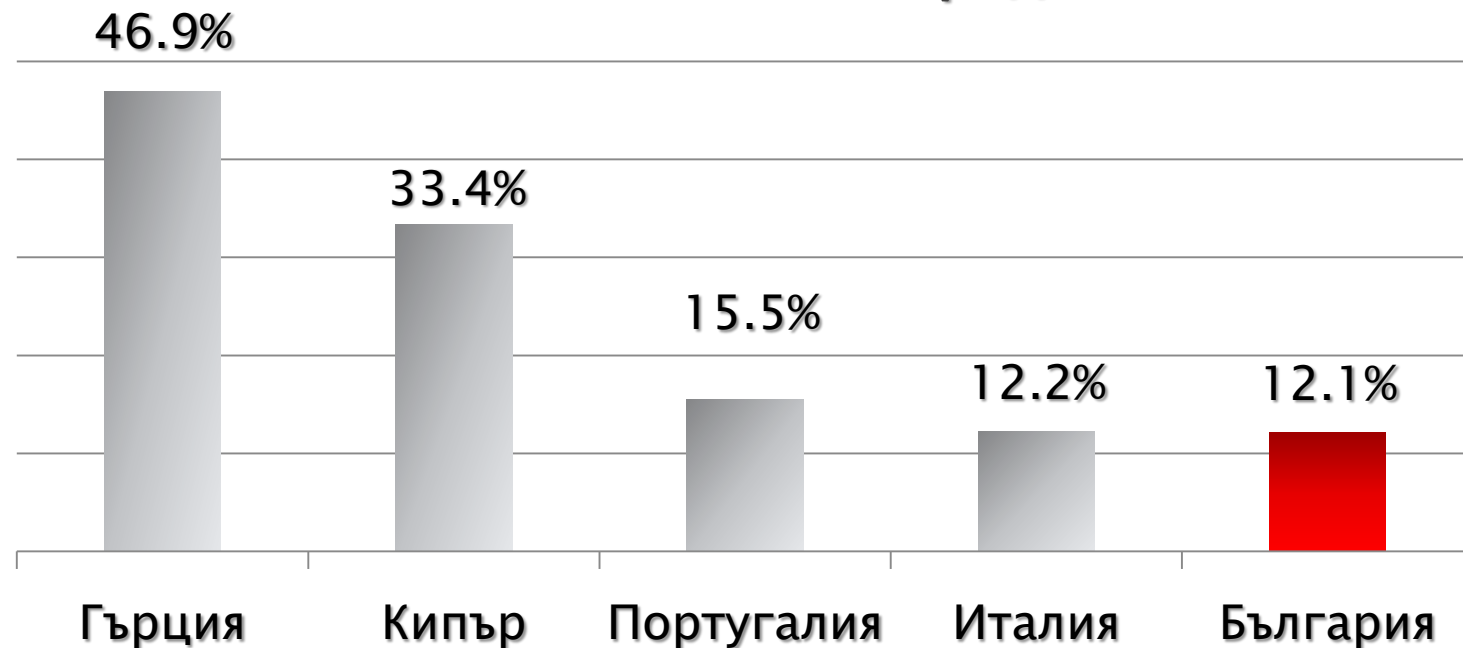

Сравнителен план:

- ▶ България е в **ТОП 4 по лоши кредити в целия ЕС**
- ▶ **12,1% от всички заеми са лоши или необслужвани**
- ▶ **4,6% лоши кредити средно за целия ЕС**

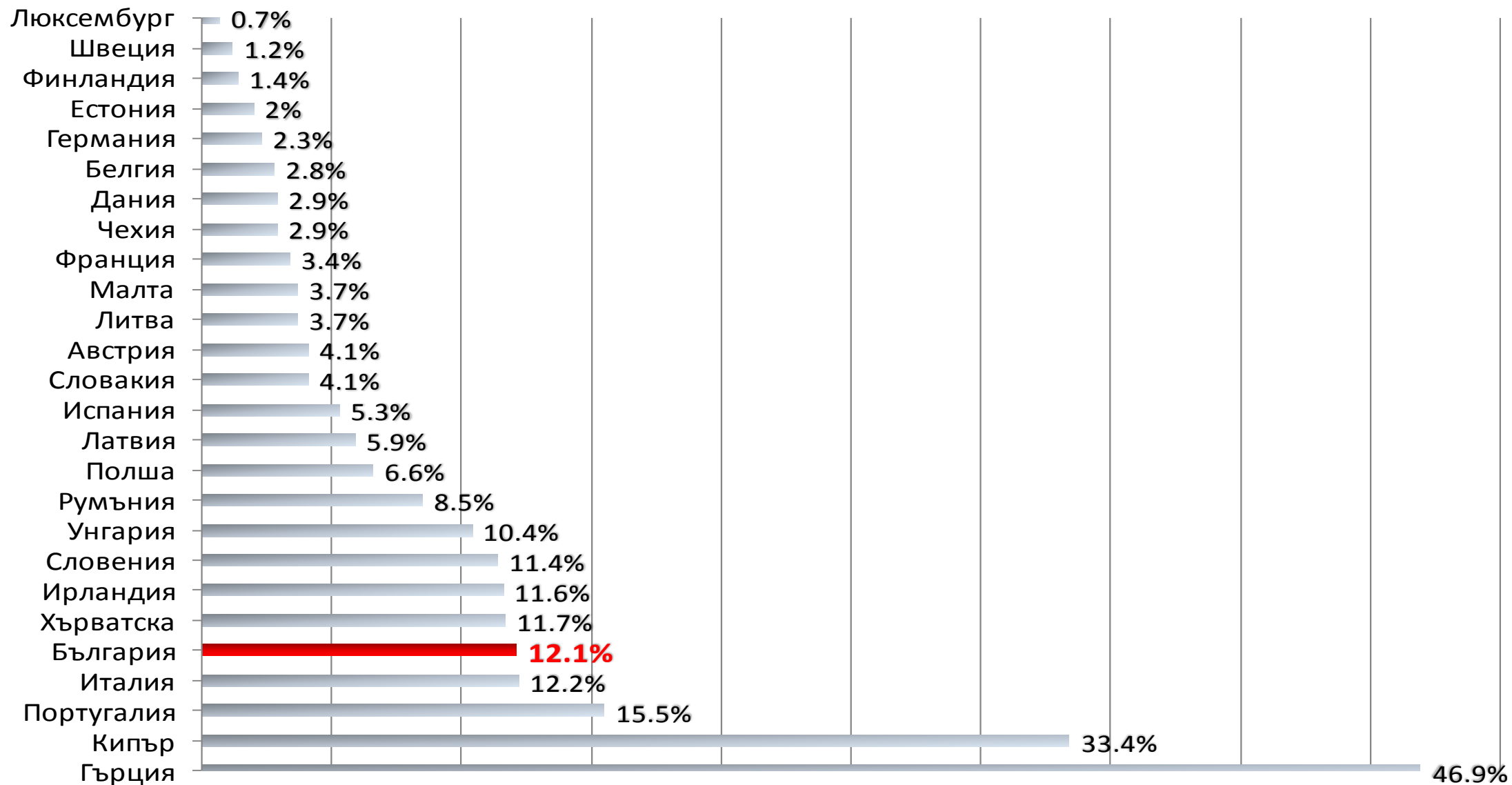
Топ 4 на лошите кредити в ЕС

46,9% – Гърция
33,4% – Кипър
15,5% – Португалия
12,2% – Италия

Сравнителен план:

Причини за финансовите затруднения:

- ▶ Цикличният модел на икономиката, с редуване на финансови сътресения
- ▶ Ръст на потреблението
- ▶ Активна маркетингова стратегия
- ▶ Развитие на пазара на кредитни услуги
- ▶ Субективни фактори:
  - Здравословни и житейски проблеми на гражданите – безработица, заболявания, загуба в семейството, природни бедствия и др./

Последици от свръхзадълженост на физическите лица:

- ▶ Макроикономически аспект – доброто финансово състояние на гражданите е съществен стимулиращ фактор за националната икономика, а високото ниво на потребление е предпоставка за стабилност и икономически растеж.
- ▶ Социален аспект – социални и здравни проблеми, социално изключване и изолация, поставяне в риск на основните потребности на децата и на лица със специални нужди в семейството.

2,5 милиона българи или близо **35%** живеят в тежки материални лишения

Решението:

- ▶ Необходимост от предприемане на **законодателни мерки**

България е единствената държава в ЕС, която няма законодателна уредба на гражданската несъстоятелност

Концепцията:

- ▶ Формулира основните положения от правната рамка
- ▶ Съобразяване със съвременните модели и добри практики, с инициативи на ЕК, включително подготвяната европейска директива
- ▶ Отчитане на националните правни традиции

Цел на бъдещия закон:

Възможност за справедливо споделяне на тежестта от свръхзадължеността между кредиторите и длъжника – физическо лице

- ▶ Преодоляване на състоянието на свръхзадълженост чрез частично опрощаване /погасяване/ на задълженията
- ▶ Справедливо удовлетворяване на кредиторите
- ▶ Втори шанс – възможности за възстановяване на социалната, предприемаческата и трудовата активност на длъжника

Производството по несъстоятелност е:

- ▶ Съдебна процедура – развива се пред съд
- ▶ Бърза, прозрачна, достъпна и неоскъпена процедура
- ▶ Колективна процедура – предоставя възможност за участие на всички кредитори на длъжника, независимо от произхода на задълженията

Принципи на процедурата:

- ▶ Добросъвестност
- ▶ Публичност
- ▶ Баланс между интересите на длъжника и кредиторите
- ▶ Запазване на правата на обезпечените кредитори
- ▶ Съдлъжниците, третите лица, предоставили имущество в обезпечение на задълженията на длъжника, както и поръчителите не се ползват от производството
- ▶ Втори шанс за длъжника
- ▶ Зачитане на правото на труд и достоен живот

Обхват на процедурата:

- ▶ Физически лица–потребители и физически лица–предприемачи /самоосигуряващи се лица, лица, упражняващи свободна професия или друга икономическа дейност, подлежаща на облагане, различна от качеството търговец/
- ▶ Български граждани, граждани на държави–членки на ЕС, установили се в РБ за срок по–дълъг от 6 месеца, лица, получили разрешение за постоянно пребиваване у нас /избягване на „Bankruptcy tourism“/

Добросъвестност:

- ▶ Преценка на всеки отделен случай според вида на задълженията, техния произход, периода на неизпълнение, поведението на длъжника и опитите му да изплати задълженията си
- ▶ Критерии за добросъвестност са например:
  - длъжникът да не се е поставил умишлено в състояние на свръхзадълженост
  - да не се е разпоредил със свое значително имущество в определен период от време преди подаване на молбата за откриване на производството
  - да не е съден за злоупотреба с доверие, престъпление срещу кредиторите или срещу финансовата, данъчната или осигурителната системи, активно да търси работа, ако е безработен и др.

Молбата за откриване на производство по несъстоятелност не се разглежда, ако:

- ▶ Длъжникът е укрил налично имущество или парични средства
- ▶ Не е посочил известни му кредитори
- ▶ Не е посочил разпоредителни сделки със значително имущество, извършени от него в период от 3 години преди подаване на молбата
- ▶ Не са изминали поне 5 години от приключване на предходно производство по несъстоятелност по отношение на него

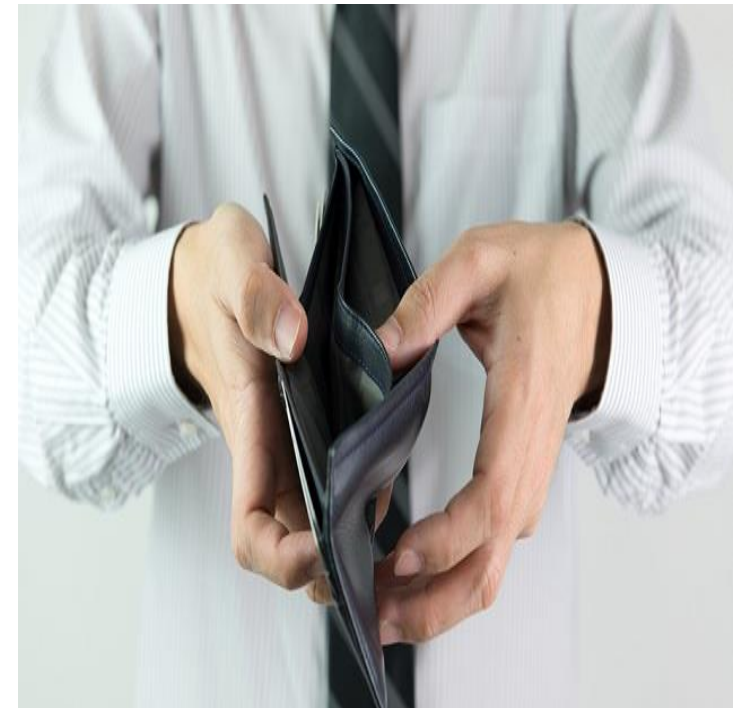

Основание за откриване:

Състояние на свръхзадълженост:

- ▶ Свръхзадължеността е обективно състояние с траен характер, при което лицето не разполага с достатъчно средства, за да изпълни свои изискуеми парични задължения и с оглед очакваните си доходи и предстоящи падежи на други задължения, няма да бъде в състояние да удовлетвори кредиторите си за продължителен период от време.

Процедурата не се прилага:

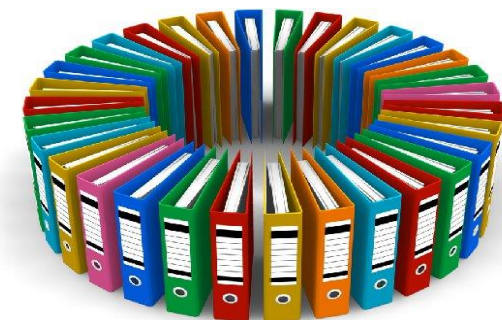

- ▶ При временни затруднения
- ▶ Когато общият размер на задълженията не надвишава 5 минимални работни заплати /минимален праг, под който не е обосновано ангажирането на разходи за процедурата/

- ▶ Компетентен орган – окръжен съд по постоянен или настоящ адрес на длъжника
- ▶ Процесуален ред – ГПК и специалния закон за Несъстоятелността на физически лица
- ▶ Публичност – електронен, общодостъпен регистър
  - Информация за физическите лица, подали молба за откриване на производство по несъстоятелност, за актовете на съда, данните за назначения синдик, списъците на кредиторите, призовките и съобщенията за провеждане на събрания на кредиторите и др.
  - Оповестително действие на регистъра
  - Функциониране при спазване на принципа за защита на личните данни

Видове процедури:

- ✓ Производство по несъстоятелност с одобряване на погасителен план
- ✓ Производство по несъстоятелност с ликвидация на имуществото
- ✓ Производство по несъстоятелност при липса на доходи и имущество
- Възможност за преминаване от една в друга процедура по искане на кредитор, по молба на длъжника, или по предложение на синдика

Производство по несъстоятелност с одобряване на погасителен план:

- ▶ Длъжникът има месечни доходи, надвишаващи несеквестрируемия минимум
- ▶ План за погасяване, със заплащане на поне 50% от обезпечените и от необезпечените вземания
- ▶ За период от 3 до 5 години
- ▶ Възможност за частично опрощаване /погасяване/ на остатъка от задълженията, при условие, че длъжникът спазва погасителния план
- ▶ Приемане на плана от кредиторите и одобряване от съда
- ▶ При неизпълнение не настъпва опрощаване /погасяване/ и кредиторите могат да продължат с индивидуално изпълнение

Производство по несъстоятелност с ликвидация на имуществото:

- ▶ Длъжникът няма месечни доходи надвишаващи несеквестрируемия минимум
- ▶ Осребряване на имуществото, с изключение на несеквестрируемите вещи /освен при изрична воля на длъжника/
- ▶ Разпределение на осребрените суми между кредиторите
- ▶ Опрощаване /погасяване, ако за период от 3 до 5 години след осребряването, длъжникът заплаща месечно посочена от съда сума
- ▶ При неизпълнение не настъпва опрощаване /погасяване/ и кредиторите могат да продължат с индивидуално изпълнение

Производство по несъстоятелност при липса на доходи и имущество:

- ▶ Съдът обявява несъстоятелността и вписва лицето в публичния регистър
- ▶ Ако в период от 10 години се открие имущество, или лицето придобие имущество или доходи, производството се продължава по молба на длъжника или кредитори
- ▶ След 10 години, по молба на длъжника съдът обявява задълженията за погасени

Фази на производството:

- ▶ Разглеждане на молбата – приключва с акт за отхвърляне или за уважаване и откриване на производство по несъстоятелност
- ▶ Издирване и уточняване на кредиторите на длъжника в 1 – месечен срок
- ▶ Одобряване на погасителен план или план за ликвидация

Действие на решението за откриване на производството:

- ▶ Ограничават се възможностите на длъжника да се разпорежда с имуществото си
- ▶ Съдът назначава синдик
- ▶ Спира извършването на плащания, освен за задължения, свързани с ежедневните нужди на длъжника
- ▶ Спират се висящите принудителни изпълнителни действия, както и начисляването на лихви и неустойки за забава

Синдик:

- ▶ Лице, преминало специализирано обучение за работа по дела по несъстоятелност на физически лица и положило съответен изпит

- Лице, включено в списъка на синдиките по търговска несъстоятелност и преминало специализирано обучение за работа по дела по несъстоятелност на физически лица

Давност:

- ▶ От датата на подаване на молбата за откриване на производство по несъстоятелност се прекъсва давността за:
  - вземанията на кредиторите, посочени в списъка, изготвен от длъжника
  - вземанията на кредиторите, предявени в производството по несъстоятелност
- Давност за вземанията не тече, докато е висящо производството пред съда, а с одобряването на погасителния план, давността започва да тече съобразно предвидените падежи на отделните вноски

Опростена и достъпна процедура:

- ▶ Бързина на производството, специализация на съдиите, разглеждащи делата по несъстоятелност на физически лица и на назначаваните синдици
- ▶ Такси и разноски – без предварително внасяне на таксата, съдът определя каква сума и на какви вноски да внесе длъжникът/предварителна проста такса и окончателно определяне на таксите при приключване на производството.
- ▶ Стандартизирани формуляри за подаване на молбата за откриване на производство по несъстоятелност

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!